

Predmet C-227/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku u skladu s člankom 98. stavkom 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

11. travnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

31. ožujka 2023.

Žalitelji u kasacijskom postupku:

Kwantum Nederland BV

Kwantum België BV

Druga stranka u kasacijskom postupku:

Vitra Collections AG

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak odnosi se na spor između društava Kwantum Nederland BV i Kwantum België BV (u daljnjem tekstu zajedno nazvana: Kwantum), s jedne strane, i društva Vitra Collections AG (u daljnjem tekstu: Vitra), s druge strane, o stolici koju Kwantum stavlja na tržište i kojom su navodno povrijeđena autorska prava Vitre.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Ovaj zahtjev u skladu s člankom 267. UFEU-a tiče se pitanja uživa li dizajnerska stolica američkog podrijetla autorskopravnu zaštitu u Nizozemskoj i Belgiji kao „djelo primijenjene umjetnosti”. U tom pogledu prvo treba razjasniti spada li činjenično stanje glavnog postupka u područje primjene prava Unije, uzimajući u obzir članak 351. stavak 1. UFEU-a. Potom se postavlja pitanje treba li i, ako je odgovor potvrđan, kako primijeniti takozvano materijalno ispitivanje reciprociteta u smislu članka 2. stavka 7. Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela (u daljnjem tekstu: BK) s obzirom na prava i obveze koji su

utvrđeni u Povelji Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

Prethodna pitanja

1. Spada li situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku u materijalno područje primjene prava Unije?

Ako na to pitanje treba dati potvrđan odgovor, upućuju se, osim toga, sljedeća pitanja:

2. Dovodi li okolnost da se zaštita intelektualnog vlasništva utvrđena u članku 17. stavku 2. Povelje proteže na autorsko pravo na djelu primijenjene umjetnosti do toga da pravo Unije, osobito članak 52. stavak 1. Povelje, za ograničenje u ostvarivanju autorskog prava (u smislu Direktive 2001/29/EZ) na djelu primijenjene umjetnosti na temelju primjene materijalnog ispitivanja reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a zahtijeva da to ograničenje bude predviđeno zakonom?

3. Treba li članke 2., 3. i 4. Direktive 2001/29/EZ kao i članak 17. stavak 2. te članak 52. stavak 1. Povelje, s obzirom na članak 2. stavak 7. BK-a, tumačiti na način da je isključivo na zakonodavcu Unije (a ne na nacionalnim zakonodavcima) da utvrdi može li se ostvarivanje autorskog prava (u smislu Direktive 2001/29/EZ) u Uniji ograničiti na temelju primjene materijalnog ispitivanja reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a u slučaju djela primijenjene umjetnosti, čija je zemlja podrijetla u smislu Bernske konvencije treća zemlja i njegov autor nije državljanin države članice Unije i, ako je odgovor potvrđan, da jasno i precizno definira to ograničenje (vidjeti presudu Suda od 8. rujna 2020., C-265/19, EU:C:2020:677)?

4. Treba li članke 2., 3. i 4. Direktive 2001/29/EZ, u vezi s člankom 17. stavkom 2. te člankom 52. stavkom 1. Povelje, tumačiti na način da sve dok zakonodavac Unije nije predvidio ograničenje u ostvarivanju autorskog prava (u smislu Direktive 2001/29/EZ) na djelu primijenjene umjetnosti na temelju primjene materijalnog ispitivanja reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a, države članice Unije ne smiju primijeniti to ispitivanje u slučaju djela primijenjene umjetnosti čija je zemlja podrijetla u smislu Bernske konvencije treća zemlja i čiji autor nije državljanin države članice Unije?

5. Jesu li u okolnostima o kojima je riječ u glavnom postupku i s obzirom na trenutak početka važenja (prethodnog uređenja) članka 2. stavka 7. BK-a za Belgiju ispunjene pretpostavke iz članka 351. stavka 1. UFEU-a, tako da je iz tog razloga Belgija slobodna primijeniti materijalno ispitivanje reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a, i to uzimajući u obzir okolnost da je ovdje zemlja podrijetla pristupila Bernskoj konvenciji 1. svibnja 1989.?

Navedeni propisi prava Unije

Članak 351. stavak 1. UFEU-a

Članak 17. stavak 2. i članak 52. stavak 1. Povelje

Članci 2., 3. i 4. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (u daljnjem tekstu: Direktiva 2001/29)

Navedeni međunarodnopravni propisi

Članak 2. stavak 7. BK-a

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Vitra je švicarsko društvo koje proizvodi dizajnerski namještaj, među ostalim stolice koje je dizajnirao američki bračni par Charles i Ray Eames koji je u međuvremenu preminuo. Jedna od stolica Eames, koje Vitra proizvodi, jest „Dining Sidechair Wood” (u daljnjem tekstu: DSW). Godine 2014. Vitra je utvrdila da pod nazivom „Paris” Kwantum nudi i distribuira stolicu sličnu DSW-u (u daljnjem tekstu: stolica Paris). Prema stajalištu Vitre, time se krši njezino autorsko pravo.
- 2 Vitra je podnijela tužbu pri Rechtbanku Den Haag (Okružni sud u Haagu, Nizozemska) radi, među ostalim, prestanka istaknute povrede njezina autorskog prava, predaje stolica Paris u svrhu uništenja i plaćanja naknade štete od strane Kwantuma. Rechtbank je odlučio da Kwantum ne krši autorska prava Vitre i stavljanjem stolice Paris na tržište ne postupa nezakonito.
- 3 Gerechtshof Den Haag (Žalbeni sud u Haagu, Nizozemska, u daljnjem tekstu: Gerechtshof) ukinuo je tu odluku Rechtbanka u žalbenom stupnju i odlučio da svojom stolicom Paris Kwantum krši autorska prava Vitre od 22. ožujka 2017. i nezakonito postupa u odnosu na Vitru stavljanjem te stolice na tržište od 8. kolovoza 2014. Protiv te odluke Kwantum je sudu koji je uputio zahtjev, Hoge Raadu der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske, u daljnjem tekstu: Hoge Raad), podnio žalbu u kasacijskom postupku.

Bitni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 U ovom se postupku radi o primjenjivosti i doseg materijalnog ispitivanja reciprociteta u smislu članka 2. stavka 7. BK-a. Prema toj odredbi za djela koja su zaštićena samo kao dizajn u zemlji podrijetla može se u nekoj drugoj zemlji Unije tražiti samo posebna zaštita koja je u toj zemlji priznata dizajnu.

- 5 U pobijanoj odluci *Gerechtshof* je naveo da je za materijalno ispitivanje reciprociteta bitno to kako se prema predmetu o kojemu je riječ, ovdje DSW-u, postupa u zemlji podrijetla, ovdje Sjedinjenim Američkim Državama. Prema stajalištu *Gerechtshofa*, u tom je kontekstu potrebno samo to da je predmet o kojemu je riječ okvalificiran u zemlji podrijetla kao „djelo primijenjene umjetnosti” koje je moguće zaštititi autorskim pravom. Stoga, predmet ne mora doista biti autorskopravno zaštićen u zemlji podrijetla.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 U kasacijskom se postupku postavlja pitanje može li se materijalno ispitivanje reciprociteta uopće primijeniti u ovom predmetu. Unija nije stranka Bernske konvencije i za materijalno ispitivanje reciprociteta u smislu članka 2. stavka 7. BK-a nedostaje pravilo prava Unije. To u načelu znači da države članice Unije same smiju odrediti hoće li to ispitivanje ostaviti neprimijenjenim u odnosu na djelo čija je zemlja podrijetla treća zemlja ili čiji je autor državljanin treće zemlje. No, iz presude Suda od 8. rujna 2020., *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, EU:C:2020:677, u daljnjem tekstu: presuda RAAP), može se izvesti zaključak da se u Uniji ne smije primijeniti materijalno ispitivanje reciprociteta u skladu člankom 2. stavkom 7. BK-a u slučaju djela ili autora iz treće zemlje, iako za razliku od Ugovora Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo o izvedbama i fonogramima (u daljnjem tekstu: WPPT), o kojemu je riječ u presudi RAAP, Bernska konvencija nije sastavni dio prava Unije. Doduše, Unija se u određenim ugovorima (Sporazumu o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva i Ugovoru o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo) obvezuje na poštovanje članaka 1. do 21. BK-a.
- 7 Presuda RAAP odnosila se na primjenu materijalnog ispitivanja reciprociteta u skladu s člankom 4. stavkom 2. WPPT-a u slučaju američkih umjetnika izvođača. U tom kontekstu Sud je, među ostalim, naveo da pravo na jedinstvenu pravičnu naknadu u Uniji o kojemu je bila riječ u tom predmetu predstavlja pravo srodno autorskom pravu te je stoga i ono obuhvaćeno zaštitom intelektualnog vlasništva utvrđenom u članku 17. stavku 2. Povelje. Posljedično, svako ograničenje u ostvarivanju tog prava srodnog autorskom pravu mora biti predviđeno zakonom (članak 52. stavak 1. Povelje). Budući da to pravo proizlazi iz usklađenog pravila, isključivo je na zakonodavcu Unije, a ne na nacionalnim zakonodavcima, da utvrdi treba li u Uniji ograničiti priznavanje tog prava srodnog autorskom pravu u pogledu državljana trećih država i, ako je odgovor potvrđan, da jasno i precizno definira to ograničenje.

Značenje presude RAAP za primjenu članka 2. stavka 7. BK-a u Uniji

- 8 Prema članku 2. točki (a) Direktive 2001/29 države članice moraju za autore predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za reproduciranje njihovih djela. Iz presude Suda od 16. srpnja 2009., *Infopaq International* (C-5/08, EU:C:2009:465), proizlazi da je pojam „djelo” usklađeni pojam prava Unije. U toj

je presudi Sud naveo da su različiti dijelovi djela zaštićeni prema članku 2. točki (a) Direktive 2001/29, pod uvjetom da sadržavaju određene elemente koji su izraz intelektualnog stvaralaštva svojstvenog autoru tog djela. Ako je taj uvjet ispunjen, djelo o kojem je riječ zaštićeno je autorskim pravom.

- 9 Iz presude Suda od 12. rujna 2019., Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), proizlazi da je i djelo primijenjene umjetnosti, koje spada pod pojam djela u skladu s člankom 2. Direktive 2001/29, zaštićeno autorskim pravom. U toj presudi Sud navodi da predmete treba okvalificirati kao „djela” u smislu Direktive 2001/29, ako su obuhvaćeni pojmom djela i da u tom svojstvu oni moraju uživati autorskopravnu zaštitu, u skladu s Direktivom 2001/29.
- 10 Iz prethodno navedenih razmatranja proizlazi da se zaštita intelektualnog vlasništva utvrđena u članku 17. stavku 2. Povelje proteže i na autorsko pravo na djelu primijenjene umjetnosti. U tom se kontekstu presudom RAAP nameće pitanje zahtijeva li pravo Unije i za ograničenje u ostvarivanju autorskog prava na djelu primijenjene umjetnosti na temelju primjene materijalnog ispitivanja reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a da je to ograničenje predviđeno zakonom. Osim toga, iz presude RAAP može se zaključiti da je to isključivo stvar zakonodavca Unije. No, prema sadašnjem stanju prava Unije on nije predvidio takvo ograničenje. To bi moglo dovesti do toga da države članice ne smiju primijeniti materijalno ispitivanje reciprociteta u smislu članka 2. stavka 7. BK-a.

Članak 351. stavak 1. UFEU-a

- 11 Prilikom osnivanja Europske ekonomske zajednice 1957. godine države članice nisu željele dirati u svoje ranije preuzete međunarodnopravne obveze. Članak 351. stavak 1. UFEU-a stoga glasi:

„Odredbe Ugovorâ ne utječu na prava i obveze koje proizlaze iz sporazuma sklopljenih prije 1. siječnja 1958. [...] koje su sklopile jedna ili više država članica s jedne strane te jedna ili više trećih zemalja s druge strane.”

Kwantum ističe da materijalno ispitivanje reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a spada u područje primjene članka 351. stavka 1. UFEU-a. U tom se slučaju pravu Unije ne bi protivila primjena članka 2. stavka 7. BK-a, neovisno o tumačenju tog prava u presudi RAAP.

- 12 Članak 351. UFEU-a primjenjuje se, međutim, samo na međunarodnopravne obveze koje su preuzete prije 1. siječnja 1958. Nizozemska je 16. studenoga 1972. pristupila briselskoj reviziji Bernske konvencije koja je za Nizozemsku stupila na snagu 7. siječnja 1973. No, za Belgiju je briselska revizija Bernske konvencije stupila na snagu prije 1. siječnja 1958. To bi moglo značiti da se Kwantum može pozvati na članak 351. stavak 1. UFEU-a u dijelu u kojem se prava Vitre odnose na autorskopravnu zaštitu u Belgiju.

- 13 Potom se postavlja pitanje je li za autorskopravnu zaštitu u Belgiji i primjenu članka 351. UFEU-a bitno to da je postojeća zemlja podrijetla, Sjedinjene Američke Države, 1. ožujka 1989. pristupila Bernskoj konvenciji (Pariški akt) te su obveze iz Bernske konvencije u odnosu na tu određenu državu ugovornicu nastale, stoga, nakon 1. siječnja 1958.

Razumne dvojbe

- 14 S obzirom na gornja razmatranja moguće su razumne dvojbe u pogledu odgovora na pitanje, s jedne strane, spada li postojeća situacija u materijalno područje primjene prava Unije te, s druge strane, smije li se primijeniti materijalno ispitivanje reciprociteta u skladu s člankom 2. stavkom 7. BK-a – bez odgovarajućeg pravila Unije – u Nizozemskoj ili Belgiji u slučaju djela primijenjene umjetnosti koje potječe iz treće zemlje, čiji autor nije državljanin države članice Unije. Stoga Hoge Raad upućuje gore navedena prethodna pitanja.